

*Н. В. Бондарчук,
д. держ. упр., професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0418-5239>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.20.139

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

*N. Bondarchuk,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Head of the Department of Management, and Public Administration, Dnipro State Agrarian and Economic University*

IMPROVING THE REGIONAL INVESTMENT DEVELOPMENT MANAGEMENT MECHANISM

Система управління інвестиційним розвитком регіону є одним з найважливіших механізмів реалізації державної інвестиційної політики. Саме тому, удосконалення механізму публічного управління інвестиційним розвитком регіону стає важливим завданням для влади та громадянського суспільства. Розуміння цього механізму та його оптимізація можуть допомогти забезпечити стійкий і сталий розвиток регіону в умовах сучасного глобального ринку. Запропоновано під інвестиційним розвитком регіону розуміти безперервний процес створення, накопичення та розподілу традиційних, альтернативних і цифрових інноваційно-інвестиційних ресурсів, спрямованих на забезпечення та досягнення рівних можливостей громадян для реалізації своїх економічних, соціальних і політичних прав, за допомогою здійснення державно-правової політики інвестиційного розвитку. Зазначено, що механізм державного управління інвестиційним розвитком регіону повинен забезпечувати: реалізацію цільової функції державного регулювання інвестиційної діяльності; взаємопов'язану реалізацію інтересів різних суб'єктів інвестиційної діяльності; вплив держави на умови та фактори, що визначають стан та перспективи розвитку інвестиційної діяльності; вплив держави не тільки на економіку, а й соціальну сферу регіону; єдність процесів різних рівнів публічного управління; відповідність рівня різноманітності форм, методів та інструментів.

The investment development management system of the region is one of the most important mechanisms for implementing the state investment policy. Improvement of the mechanism of public management of investment development of the region becomes an important task for the authorities and civil society. Understanding this mechanism and its optimization can help to ensure stable and sustainable development of the region in the conditions of the modern global market. It is proposed to understand the investment development of the region as a continuous process of creation, accumulation and distribution of traditional, alternative and digital innovation and investment resources aimed at ensuring and achieving equal opportunities, citizens to realize their economic, social and political rights, with the help of implementation of the state legal policy of investment development. It is noted that the mechanism of state management of investment development of the region should ensure: implementation of the target function of state regulation of investment activity; interrelated implementation of the interests of various subjects of investment activity: the state, economic entities-recipients, investors; the influence of the state on the conditions and factors that determine the state and prospects for the development of investment activity; the influence of the

state not only on the economy, but also on the social sphere of the region; unity of processes of different levels of public administration; compliance with the level of variety of forms, methods and tools. It has been established that the role of investments in the management system is that they form an economic basis for solving socio-economic problems, therefore there is a need to very rationally manage the investment process in the region, which allows attracting such a number of investments in its territory that will give the opportunity to solve the most important socio-economic problems. The structural components of the mechanism of state management of investment development of the region are defined, among which the following are highlighted: institutional support of investment activity; economic and organizational support of investment activities; infrastructural support of investment activities; marketing support of investment activity; information support of investment activity.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, державне управління, механізм, інвестиційний розвиток регіону.

Key words: investment, investment activity, state administration, mechanism, investment development of the region.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Система управління інвестиційним розвитком регіону є одним з найважливіших механізмів реалізації державної інвестиційної політики. Актуальність даної теми підтверджується кількома факторами. По-перше, інвестиції можуть значно підвищити конкурентоспроможність регіону. По-друге, інвестиції сприяють розвитку інфраструктури. Залучення коштів для покращення транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури поліпшує якість життя мешканців регіону та робить його привабливим для інвесторів. По-третє, інвестиції створюють сприятливий клімат для бізнесу. Вони спонукають до створення стабільного правового порядку та ефективного адміністративного апарату, що полегшує розвиток підприємництва та залучає нові інвестиції. По-четверте, інвестиції можуть бути спрямовані на розвиток освіти, охорони здоров'я та інших галузей, що покращує якість життя мешканців регіону та забезпечує їх соціальний розвиток.

Отже, удосконалення механізму публічного управління інвестиційним розвитком регіону стає важливим завданням для влади та громадянського суспільства. Розуміння цього механізму та його оптимізація можуть допомогти забезпечити стійкий і сталий розвиток регіону в сучасних та умовах повоєнного відновлення України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням дослідження управління інвестиційним розвитком регіону приділяли увагу багато вітчизняних вчених, серед яких: Амоша О., Варналій З., Геєць В., Герасимчук З. та інші. Проведені дослідження розкривають багато питань, серед яких: зміст основних категорій, фактори, які впливають на формування інвестиційного розвитку, складові механізму публічного управління інвестиційним розвитком регіону. Водночас багато питань залишаються не вирішеними, одне з яких оп-

тимізація механізму управління інвестиційним розвитком регіону. Особливої актуальності дане питання набуває у період повоєнного відновлення України.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є удосконалення механізму управління інвестиційним розвитком регіону.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Інвестиційний розвиток є ключовим фактором у створенні стійкого та процвітаючого регіону, який здатний забезпечувати своїм мешканцям кращі умови життя і більше можливостей для особистого і професійного розвитку. Зупинимось на визначенні дефініції "інноваційний розвиток".

Так, Зубков Р. під інвестиційним розвитком розуміє "залучення та управління вкладеннями (гроші, майно, людські ресурси та ін.) з метою отримання позитивного зиску (прибуток, отримання не грошового зиску (час, люди, технології, інформація та ін..), який супроводжується змінами у деяких або всіх сферах функціонування відповідних господарюючих суб'єктів", а інвестиційний розвиток регіону — поступальним позитивним процесом, але вже на рівні регіональних органів влади з метою прибутку" [4].

Пронь Л. вважає, що інвестиційний розвиток регіону — це: "процес залучення інвестицій в потенціал регіону для отримання прибутку, економічно-соціального ефекту на рівні органів влади [7].

Ми пропонуємо під інвестиційним розвитком регіону розуміти безперервний процес створення, накопичення та розподілу традиційних, альтернативних і цифрових інноваційно-інвестиційних ресурсів, спрямованих на забезпечення та досягнення рівних можливостей громадян для реалізації своїх економічних, соціальних і політичних прав за допомогою здійснення державно-правової політики інвестиційного розвитку.

Основними державними завданнями, на рішення яких має бути спрямована політика інвестиційного розвитку, є:

- 1) забезпечення сприятливості інвестиційної сфери;
- 2) підвищення результативності інвестиційних процесів;
- 3) формування інфраструктури розвитку нових альтернативних та цифрових інвестиційних ресурсів;
- 4) мобілізація внутрішніх інвестиційних ресурсів і нарощування власного інвестиційного потенціалу [3].

При розгляді основних підходів до розробки ефективного механізму управління інвестиційним розвитком в регіоні слід враховувати його особливості, загальні принципи управління і характеристики учасників в інвестиційному процесі [3]. Усі регіони є різними у своєму існуванні та розвитку. За економічними характеристиками їх можна розділити на кризові, депресивні, стабільно-динамічні тощо. Це слід враховувати при виявленні існуючих резервів динамічного розвитку кожного регіону з урахуванням існуючих диспропорцій, виявлення об'єкта управління інвестиційним процесом у регіоні. Все це дає можливість диференційовано впливати на елементи економічної системи регіону для того, щоб забезпечити збалансованість їхнього інвестиційного розвитку.

З метою створення сприятливого інвестиційного клімату, перш за все необхідно оцінити умови, які характеризують регіон, а також оцінити можливість їх зміни під впливом різних факторів.

Фактори, які можуть мати як позитивний, так і негативний характер вплив на рівень інвестиційної привабливості можна об'єднати в такі групи:

- 1) політичні: наявність сталої стратегії та відповідного національного плану дій; ставлення державної та регіональної влади до іноземних інвесторів; формування інвестиційного законодавства;
- 2) організаційні: географічне розташування; наявність природних ресурсів; кваліфікована робоча сила; наявність і розвиток ресурсної бази;
- 3) соціальна: платоспроможність населення, ступінь залучення та довіра населення;
- 4) інфраструктура: ефективність прийняття рішень, доступність інформації, місткість ринку, розвиток ринкової інфраструктури, транспорту тощо;
- 5) фінансові: умови руху капіталу, рівень інфляції, ефективність банківського сектору, оцінка інвестиційних ризиків.

Отже, сприятливий інвестиційний клімат характеризується такими характеристиками як: удосконалення механізмів залучення інвестицій у регіон, якість та спрощення процедур ведення бізнесу, формування адекватної інфраструктури, активне використання кращих практик та розвиток інструментарію оцінки ефективності управління та моніторингу. Активна робота здійснюється за такими напрямками, як подальше удосконалення законодавчої бази, зниження адміністративних бар'єрів, зняття інфраструктурних обмежень, удосконалення митного адміністрування, розвиток міграційної політики, залучення висококваліфікованих іноземних спеціалістів, розробка нових інструментів податкового стимулювання.

Слід констатувати, що в Україні все ще спостерігається відсутність активної державної політики у формуванні інвестиційного іміджу. Формування позитивного інвестиційного іміджу в умовах бюрократизму, корупції та неофіційних внесків до різних фондів стає надто складним завданням. Як наслідок, необхідні серйозні структурні перетворення в державній політиці з метою поліпшення інвестиційного клімату. Також, потрібно реформувати ставлення місцевих органів влади і самоврядування до інвесторів, оскільки більшість з них не сприяють створенню сприятливих умов для інвестицій і чекають, коли інвестори придуть самі. Регіональні владні структури мають активно залучати інвестиційний капітал і сприяти його притоку. Окрім цього, слід максимально використовувати інструменти, такі як організація виставок, міжнародних інвестиційних конференцій і створення торговельно-економічних зв'язків за кордоном.

Роль інвестицій в системі управління полягає в тому, що вони формують економічну базу для вирішення соціально-економічних проблем. Тому з'являється необхідність дуже раціонально управляти інвестиційним процесом в регіоні, що дозволяє залучити на своїй території таку кількість інвестицій, що дасть можливість вирішити найважливіші соціально-економічні проблеми.

Отже, удосконалення механізму управління інвестиційним розвитком регіонів має відбуватися на основі чіткого визначення і законодавчого закріплення розподілу повноважень і обов'язків між органами виконавчої влади та місцевого самоврядування [8]. На рис. 1 представлено механізм управління інвестиційним розвитком регіону.

Механізм державного управління інвестиційним розвитком регіону забезпечує:

- реалізацію цільової функції державного регулювання інвестиційної діяльності;
- взаємопов'язану реалізацію інтересів різних суб'єктів інвестиційної діяльності: держави, суб'єктів господарювання-реципієнтів, інвесторів;
- вплив держави на умови та фактори, які визначають стан та перспективи розвитку інвестиційної діяльності;
- вплив держави не тільки на економіку, а і на соціальну сферу регіону;
- єдність процесів різних рівнів публічного управління (державний, регіональний, місцевий);
- відповідність рівня різноманітності форм, методів та інструментів.

Структурна композиція механізму державного управління інвестиційним розвитком регіону представлена п'ятьма функціональними блоками, що агрегують різноманітні форми, методи та інструменти:

- інституційне забезпечення інвестиційної діяльності;
- економіко-організаційного забезпечення інвестиційної діяльності;
- інфраструктурне забезпечення інвестиційної діяльності;
- маркетингове забезпечення інвестиційної діяльності;
- інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності (рис. 2).

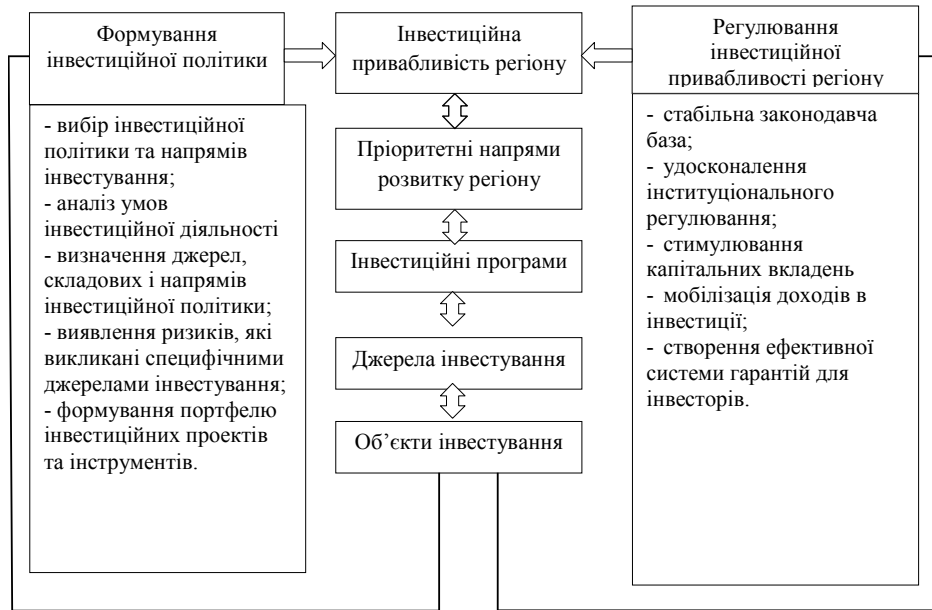

Рис. 1. Механізм державного управління інвестиційним розвитком регіону

Після подій, які сталися 24 лютого 2022 року та подальших втрат, які несе Україна, використання механізму управління інвестиційним розвитком регіону стало не тільки актуальним, але й надзвичайно важливим для відновлення та стабілізації економічного і соціального розвитку України. Така ситуація пов'язана із тим, що воєнна агресія з боку Росії призвела до серйозних економічних втрат для України, включаючи руйнування інфраструктури та зниження виробництва. І в цьому напрямі інвестиції можуть відіграти ключову роль у відновленні економіки.

Окрім того, інвестиції можуть сприяти створенню робочих місць, зміцненню фінансової стабільності та соціальному розвитку, що допоможе зміцнити стійкість та спокій в регіонах, постраждалих від конфлікту.

Безсумнівно, інвестиції мають бути спрямовані на відновлення та модернізацію інфраструктури, включаючи транспорт, енергетику та комунікації, що є ключовими для розвитку регіонів та всієї країни.

Для отримання допомоги від міжнародних організацій та держав-партнерів, Україні потрібно продемонструвати здатність ефективно використовувати інвестиції та гарантувати їхню прозорість та ефективну розподільну систему.

Використання механізму управління інвестиційним розвитком регіону передбачає ефективне використання наявного природно-ресурсного потенціалу; підтримувати розвиток малого та середнього бізнесу через використання міжнародних програм; підвищити інформованість учасників інвестиційного процесу стосовно

Рис. 2. Структурні компоненти механізму державного управління інвестиційним розвитком регіону

адміністративних дій та нормативно-правової бази, яка необхідна для здійснення інвестицій; сприяти формуванню та розвитку інноваційної діяльності, яка забезпечить сталий науково-технічний прогрес та створення конкурентоспроможних виробництв.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, в умовах сучасної України важливо розглянути інвестиційний розвиток регіонів як важливу складову стратегії для підтримки сталого економічного зростання та покращення якості життя громадян. Особливо актуальним дане питання стало необхідним і стратегічно важливим завданням для України після подій 24 лютого 2022 року.

Механізм державного управління як система форм, методів, засобів та інструментів впливу на соціально-економічний стан країни має сприяти послідовній практичній реалізації цілей держави і суспільства в процесі післявоєнної відбудова України. Процес відбудови має стати прозорим та підзвітним на всіх етапах, щоб зберегти довіру та повагу, які виникли в нашій державі та її державному апараті внаслідок протидії агресору.

Література:

- Боделан В.Р. Організаційно-функціональні структури: особливості впливу чинників їх побудови на ефективність функціонування організаційного механізму державного управління. Публічне управління: теорія та практика. 2013. № 3. С. 55.
- Денисенко М.П., Шапошнікова О.М., Будякова О.Ю. Економічні заходи державного управління щодо залучення інвестицій. Науковий вісник: Державне управління. 2020. № 1 (3). С. 53—65.
- Дергач А.В., Кулганік О.М., Чернишова О.О. Розвиток інвестиційного клімату в Україні в умовах війни. Інфраструктура ринку. 2022. Вип. 68. С. 218—222.
- Зубков Р.С. Основні підходи до оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку регіону. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 24. С. 53—58. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2016/13.pdf (дата звернення 21.09.2023 р.).
- Марухленко О.В. Інвестиційній механізм публічної політики суспільного розвитку. Публічне управління та митне адміністрування. 2019. № 3 (22). С. 100—106.
- Приходченко Л.Л. Структура механізму державного управління: взаємозв'язок компонентів та фактори впливу на ефективність. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2009. № 2. С. 108—110.
- Пронь Л. М. Інвестиційна політика та інвестиційний розвиток регіону: сутність та характеристика. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. 2022. Т. 33 (72). № 6. С. 143—148. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.6/22> (дата звернення 20.09.2023 р.).
- Рябека О.Г. Перспективні механізми державного управління інвестиційним розвитком регіонів. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2013. № 9. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=625> (дата звернення 20.09.2023 р.).

References:

- Bodelan, V.R. (2013), "Organizational and functional structures: features of the influence of factors of their construction on the efficiency of functioning of the organizational mechanism of public administration", Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka, Vol. 3, Pp. 55.
 - Denysenko, M.P., Shaposhnikova, O.M. and Budyakova O.Yu. (2020), "Economic measures of state administration to attract investments", Naukovyy visnyk: Derzhavne upravlinnya, Vol. 1 (3), Pp. 53—65.
 - Dergach, A.V., Kulganik O.M. and Chernyshova O.O. (2022), "The development of the investment climate in Ukraine during the war", Infrastruktura rynku, Vol. 68, Pp. 218—222.
 - Zubkov, R.S. (2016), "Basic approaches to the assessment of innovation and investment development of the region", Investytsiyi : praktyka ta dosvid, Vol. 24, Pp. 53—58, available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2016/13.pdf (Accessed 21 Sep 2023).
 - Marukhlenko, O.V. (2019), "Investment mechanism of public policy of social development", Publichne upravlinnya ta mytne administruvannya, Vol. 3 (22), Pp. 100—106.
 - Prykhodchenko, L.L. (2009), "The structure of the mechanism of public administration: the interrelation of components and factors of influence on efficiency", Visnyk Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy, Vol. 2, Pp. 108—110.
 - Pron, L. M. (2022), "Investment policy and investment development of the region: essence and characteristics", Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho, VOL. 33 (72), no. 6, pp. 143—148. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.6/22>.
 - Ryabeka, O.H. (2013), "Prospective mechanisms of state management of investment development of regions", Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok, Vol. 9, available at: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=625> (Accessed 20 Sep 2023).
- Стаття надійшла до редакції 10.10.2023 р.

<https://nauka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663